

САНА ОЛОХ

Х а н н а т
1931 он алтынны
15 мүнүттэн төхөөр

ССКП ЧУРАПЧЫТААБЫ РАЙКОМУН УОННА НАРОДНАЯ
ДЕПУТАТТАР ОРОЙУОННААБЫ СОВЕТТАРЫН ОРГАНА

№ 39 (5863)

1983 снл. кулун тутар 31 күнэ
ЧЭППИЭР

Сыаната
2 харчы

СОВЕТСКАЙ ДЬОННОР ТУСТАРЫГАР

ССКП КК уонна ССРС Министрдарын Совета, партия XXVI съезин, ССКП КК ыам ыйынаабы уонна сэттинньэтээри (1982 с.) Пленумнарын советскай дьонноор олохторун уйгунуу халбака суох үрдүктүгү туруорбут сөрүктарыгар сеп түбөһүннөрөн, «Нэһилиэнньэ олохун-дьаһабын хааччылыыны салгыны сайыннарымы уонна тупсарымы туһунан» уураабы ылыммылар.

ССКП КК уонна ССРС Министрдарын Совета партийнай уонна советскай органнары, министерстволары уонна ведомстволары олох-дьаһабы хааччылар предпринимателер үлэлэрин сайыннарымы уонна тупсарымы боппуруостарыгар болжомтолорун күүһүрдэллэригэр, норуот хаһаайыстыбатын бу дьонноор салаатын материалнай-техникай бааһын бөгөртөтүүгэ, олох-дьаһах сулууспатынаныгылыны предпринимателер тэрийиһгэ кыһамныыларын мэлдьи ууралларыгар эбэһиниэстэтигэр. Олох-дьаһах өгөтүгэр советскай дьонноор наадыйыларын ордук толору хааччылыыга, хааччылыы хааччылыытын уонна културатын үрдүктүгү туһаайылыгыт дьаһаллар олоххо киллэриэххэ.

Уураахха бэлиэтэнирин, олох-дьаһабы хааччылыыны сайыннарымы кылаабынай туһаайыларын буолуохтаахтар, нэһилиэнньэ баар онго-хуктар туһанылар дьондорун чөлүгэр түһэрэр (радиотелевизионнай аппаратураны, олоххо-дьаһахха туттулар массовыйлар, прибордары, мебели өрөмүөннөөһүн, атах таһаһын уонна таянар таһаһы абыраһтыыр, таһаһы суулар, малы-салы химическай ыһыманан ыраастыыр) өгөтөрү кэһэти; нэһилиэнньэ парикмахерскайдар, баанньыктар, фотоателье, үлүннүк туттулар предметтери прокаттыыр ателье өгөтөрүгэр наадылыгытын толоруу; нэһилиэнньэ сакааһын үрдүк хааччылыыларыннатыранан онгохтары бэлэһиниэһин. Олох-дьаһах өгөтөрүн

санга көрүнүгэр уонна хааччылыы прогрессивнай формаларын олохтуур, олох-дьаһабы хааччылыы кэлим тутар пууннарын сэттерин уонна үрдүк разрядтаах предпринимателерин кэһэтэр дьаһаллары ыларга, тыа сирдэригэр баар кэлим тутар пууннарга өткөннэ. Олох-дьаһах өгөтүн дьаһаллар сакаастары туһааннаах оройуон территориятыгар баар олох-дьаһабы хааччылыы предпринимателара өгөтөрүгүн бары көрүнүгэр ылымны хааччыларга; олох-дьаһабы хааччылар предпринимателер үлэлэрин режимин үлэһиттэргэ ордук табыгастаахтына тупсарымы салгырга этилиниэ.

Уураахха олох-дьаһабы хааччылыы объектын тутууга уонна үлэһитлэриниэ былааннаах соруудахтар булгуччу толорулууларын хааччылар дьаһаллар көрүлүнүлэр. Чуоласан, административнай оройуоннар планировкалааһын уонна эбии тутуу бырайыактары каттаан көрүүгэ олох-дьаһабы хааччылыы предпринимателер тутуу көрүлүөхтөөх 1983—1985 сылларга соххоһарга, колхозтарга итиннэ леспротхостарга олох-дьаһабы хааччылыы кэлим тутар пууннарын тутуу ситириллэрэ наада.

Уураахха нэһилиэнньэ олохун-дьаһабын хааччылар предпринимателери материалнай-техникай хааччылыыны ситэрэр өгөтөр уонна тупсарар дьаһаллар быһаарылымылар.

Нэһилиэнньэ олохун-

дьаһабын хааччылыы систематын идэлээх кадрдарынан ордук толору хааччылар дьаһаллары олоххо киллэрин көрүлүннэ. Обществений ыһырымы бэрээдэһин олох-дьаһабы хааччылыы систематыгар үлэһит комсомолеттар уонна ыччаттар улахан этэрээттэрин ыһтар туһунан Ы.В.С.Л.К.С.К.К. көрүлэһиниэ бийириннэ.

Олохтоох партийнай органнары нэһилиэнньэ олохун-дьаһабын хааччылыыны тупсарымы уонна сайыннарымыга бэлиэтэри тэрийэр үлэлэрин күүһүрдэллэригэр, советскай уонна хаһаайыстыбаннай органнар, предпринимателер, тэрийтэлэр, колхозтар уонна совхозтар салайааччылар үлэһиттэр олох-дьаһах өгөтүгэр наадыйыларын ордук толору хааччылыыга туһуламмыт дьаһаллары халбаһа суох толорулорун ситиһэр туһунан ити боппуруостары быһаарымы иһин кинилэр эппиэти кэһэрин үрдэтэллэригэр соруудахтанна.

Уураахха олох-дьаһабы хааччылар предпринимателердара маннайгы сүһүөх партийнай тэрийтэлэр үлэлэрин салайылыны тупсарар, үлэ коллективтарын государственнай былааннары итиннэ социалистическай эбэһэтэлистерин толоруу тула түмүүтэ, олох-дьаһабы хааччылыы сулууспатын үлэһиттерин сулууспатыр эбэһиниэһин толоруу иһин үрдүк эппиэтинэс, үлэ баар итэһэстэргэ эйэлэһимтиэ суох буолуу, үлэ уонна государственнай дисциплиниэни кытаанахтык тутуһуу, социалистическай бас билигэ харыстабыллаахтык сыһыаннааһыны, олох-дьаһабы хааччылыы быраабыларын халбаһа суох тутуһуу тыһыныгар иитиһи кинилэргэ көмөлөһөр наадалаарда чорботон бэлиэтэниэ.

(ССТА).

Муус устар
16 күнэ
КОММУНИСТИЧЕСКАЙ
СУБУОТУНЬУК

Көннөрү күннээбэр элбэһи

Көнүл үлэ бырааһынныгы күн эт-үүт комбинатын рабочайдара бөйүлэрин миэстэлэригэр үлэлиэхтэрэ. Коммунистическай субуотуньугунан барыта 3061 солкуобайдаах валовой бородууксуйа, ол иһигэр 278 кг арыы, 8,2 тонна үүт бородуукталара, 1,5 тонна сыта суох бородууксуйа онгоһуллуо-

350 солк. киллэриэхпит

Лесопункт рабочайдара уонна сулууспалаахтар коммунистическай субуотуньука бары. Биһир киһи курдук, эрэһиниэһитик тахсан 10 кубометр оттук уонна

Бука бары кыттыахтара

Промкомбинаттан Ленинскай коммунистическай субуотуньука 130 киһи кыттыа. Бу күннэргэ үлэ коллективтары ахсын «Кыһыл субуота» бэлэмнэни үгэһэ.

Көхтөөхтүк

Коммунистическай субуотуньука Мутудай нэһилиэгиттэн 450 киһи кыттыа. Бу күннэргэ үлэ коллективтары ахсын «Кыһыл субуота» бэлэмнэни үгэһэ. Ити күн үгүстэр

УДАРНАЙ ҮЛЭ РАПОРА
ССКП райкомугар,
райсовет исполкомугар

Дьон-уот, коммунальнай хаһаайыстыба производственной управлениетын коллектива пятилетка үһүс, сүрүн, сылын бастагы кварталынаабы былаанна болдьобун иһиннэ, кулун тутар 20 күнүгэр, толорбутун туһунан рапордыбыт.

Сыл саҕаланыабыттан барыта 83,5 тыһ. солк. үлэ онгоһуллан былаан 103,2 бырыһыан толорулуна, ол иһигэр өрөмүөннүүр группа—101,3, уонна хааччылыыга—120, гостиница—102,6, баанньыкка—128,4, санитарнай ыраастааһынга—185,7 бырыһыан. Коллектив сыл агарынаабы кирбиһлэри эмнэ болдьобун иһиннэ ыларга сорукутанан үлэлиир.

Г. ДРАГУНОВ, начальник.
Г. ПЕСТЕРЕВ, партийнай тэрийтэ секретара.
Н. МАКАРОВ, профком председатели.

Ленинскэй
„Кыһыл субуота“
үлэ саамай үрдүк
онгорумтуотун!

Ити көннөрү күннэр, дээдэр элбэх.

Үгүс киһи комбинат территориятын ыраастааһынга, Дирингэ арыы сыаһын эргэ дьоннот көтүрүүгэ үлэлиэхтэрэ.

Субуотуньука барыта 76 киһи кыттыа, 2 автомашина, 1 трактор туһаныллара былаанналар. Пятилетка фондугар 580 солк. үп киллэриллэһэ.

З. МОНАСТЫРЕВА,
партийнай тэрийтэ секретара.

Эрдэ, суолу баттаһа

Суолу өрөмүөннүүр-тутар учаастак коллектива В. И. Ленин төрөөбүтэ 113 сылын көрсө ыһтылар коммунистическай субуотуньука көхтөөхтүк кыттыа.

«Кыһыл субуота» күн 8 киһи 4 автомашинаны уонна 2 тракторунан Мындааһаабы — Чурапчы суолун ыраахан учаастактарыгар гравийы таһахтара. 12 киһи 1 трактордаах Таатта үрүһүн туоруур муосталары өрөмүөннөөхтэрэ. Атын үлэлэр эмнэ толорулдуохтара.

Субуотуньуку тэрийэр итаб суолу баттаһа көнүл үлэ бырааһынныгыт муус устар 9-10 күннэригэр ыһтарга былааннаа. Барыта 4200 солк. үлэ толоруллара, онтон 300 солк. пятилетка фондугар киллэриллэрэ сабадаланар.

М. ГАБЫШЕВ.

ҮЧҮГЭЙ КӨМӨ

«Якутскельхозэнерго» Чурапчытаабы производственной эксплуатационнай предпринимателы быһыл оройуон совхозтарын фермаларыгар 133 термолетканы онгон биирдэ.

Термолеткалар, электрический лампаларынан ититиллэр буоланнар, сана төрөбүт ныйрайдэр, кууралларыгар, атактарыгар туралларыгар улахан көмөлөөхтөр. Итиннэ таһынан фермаларга бөлөһүннө тулар ныйрайдари уонна борооскулары инфра-кыһыл сардагаларынан тыктарга аналаах 41 лампа таһыллыа. Кыһа сүөһүлөр туруктары специалистар күннэтэ кэтээн көрөллөр.

Билигин предпринимателы ныйрайдари тыһыныттан харыстыыр электричествонан ититиллэр прибордары онорууу саадалаа.

Е. МАКАРОВ.

(ССТА).

1983 снл кулун тутар 15 күнүгэр ССРС Верховнай Советын Президиума «Суолунан сылдыбы быраабылаларын кэһини административнай эппиэтинэс туһунан» Ыйаабы ылымна. Ыйаах күүһүгэр 6. дь, балаһан ыйын 1 күнүттэн киллэриллэр.

Кэһини сылларга дой-

Суолунан сылдыбы быраабылаларын кэһини административнай эппиэтинэс туһунан

үгэ автомобильнай транспорт түргэһиник сайдар, ССКП XXVI съезин уураахтарыгар пассажирскай автомобильнай транспорт үлэтин тэрээһинин тупсарар, сылдыбыһыга куттал суох буолуун үрдэтэр наада-

лааза ыйылыбыта. Ити боппуруостар ССКП КК сэттинньэтээри (1982 с.) Пленумун уураахтарынан сибээстээн ордук тирээн турар суолталанылар.

Ылылыбыт Ыйаах ав-

томобильнай транспорга дифференциэлиэни бөгөртөтүүтэ, суолунан сылдыбы быраабылаларын кэһини административнай эппиэтинэс туһунан» Ыйаах «ССРС Верховнай Советын Билдэмэстэригэр» бачаһтэниэ.

Народнай хонтуруолга отчуоттар-быбардар

ХОРОМНЬУ ИЙН—ЭППИЭТИНЭИ

«Мылдараады» совхоз Соловьевтаады отделе-
ментын рабцайдарын
уопсай муниааар народ-
най хонтуруолдар үлэ-
рийн туһууан отчуоту
группа председателэ Д.Д.
Петров туруорда.

Группа совхоз үлэ-
гэр баар итэстэри ары
бийнги билээр-көстөр
үлэин мэлхит. Сибирь-
нэ итгитигэр, общест-
веннай сүөһү кыстыгын,
баһартан сэрэни ту-
руктарыгар, ыраастык

туттин олорууга бэрэ-
Сирнэлэр былааннаах-
тык ытыллыбыттар
көстүбүт итэстэр би-
риэмэтигэр дүүллэнигэ
туруорудаллар дьаһаллар
талаалан испиттэр. Уоп-
сай муниах сүрүн итэ-
гэс быһымынан хонту-
руоллуур үлэгэр группа
бары чыгыннэро ма-
тыннарыллыбатахтар ын,
актив киэиник тардыл-
лыбатын бэлэтэстэ.

Дахылааты дүүллэ-
лунга Е.Т.Егасов, итэ-

дэстэри арылаллан эрэ
мунурдаамакка, хором-
нью киин буруйдаахтар-
тан эппиэтинэи күүһүр-
дэргэ эгтэ. Киин Амма
ырык сирийн туһага та-
һаарынан сибээстэи
бурдугу үүнүрүн боппу-
руохун күүскэ туруорар
наадалаадыи ыйда.

В.Н.Брызгаев түүххэ
барытыгар хаһаайын-
ныи сибээһинэи боп-
пуруохутар болломтону
туһаада. Трактористар
оту ризбаллэригэр күрү-
кү алдыталлар. Сизмэ

КҮҮҮҮ ТҮМЭРГЭ ЭТТИЛЭР

«Чурапчы» совхоз
Арылаллаады отделе-
ментын народнай кон-
тролердар сүөһү итти-
тин, киинтэн бородуук-
субаны ылыи, сүөһү
аһылытын бэлэмнээһин
боппуруостарыгар сылга
10-чальнага тийэс
бэрэбэркэлэри мылал-
лар. Ыйнал сага төрүөх-
кэ бэлэмнээһингэ улахан
быһаарыи таһаарылыы-
батын, сүөһү турута

мөтөбүн арыллыбтар
уонна отделение сала-
тыгыгар туруорсан олор
биричиннэлэрин туора-
тар дьаһаллар мыллар
быттар. Норуот дозор-
найдарын характерын
далыттан тутуу хаамы-
та тахсыбат. Ааспыт
сылга арыи сыарыи
подвалын тутууга сыл-
һалар таһаарылыбыт-
тара арыллан киннерүл-
лүбүттэро. Билигин

сельскэй Култура дьиэ-
тин тутууга бэрэбэркэ-
лэр эмиз утумнаахтык
ытылаллар. ССКП КК
сөтиннэтигэри (1982 с.)
Пленумун уураахтары-
нан сибээстэи улахан
болломто үлэ дьиссип-
линизэтин хонтуруоллаа-
һыиыта туһаайылыиына.
Чуолаан, механизатор-
дар, сүөсүһүттэр уонна
хомуу үлэһиттэрин үлэ-
лэригэр хронометражтар

БИИРДИИЛЭЭН КИЧЭЙЭН СҮҮМЭРДЭЭН

Чулуу ысчаттартан
ЫВСЛКС кэккэтин ха-
татыи — комсомольскэй
тэриятэлэр улахан суол-
талаах сорууктара. Хан-
нык бадарар дьылаага
курдук, манна эмиз утум-
наах үлэ эрийиллэр.
Биирдиилээн кичэйэн
сүүмэрдээһин, эрдэттэн
бэлэмнээһин наада. Того
дизтэххэ, комсомол оруу-
ла, бойобуой дьовура
ииттэн быһаччы туту-
луктаах.

Чылар бу үлэни ситэтэ
суох дьарыктаналлар.
Үчүгэйдик былааннаа-
баттан саас уонна кү-
һүн аһары албэх ысчат
созоока кириэр дьыалата
муниаадылар. Ол онкутар
сорох ыйдарга кириэрч-
чи суоһун кэриэтэ буол-
лар. Холобур, быһыл
тохсунньуга Дирин орто

Комсомольскэй ОЛОХ

оскуолате биир да оһону
ЫВСЛКС кэккэтигэр
үүннэрбэтэ. Сылан, Ха-
тыиы, Чурапчы орто ос-
куолаһара бу өттүнэн
эмиз мөлтөхтүк үлэни-
лэр.

Үөрэнээччилэри
ЫВСЛКС кэккэтигэр
кириикэ бэлэмнээһин
сүрүн форматынан «Би-
ниги Ленинскэй комсо-
молбүт» куруһуок буо-
луохтаах. Куруһуок нө-
дүүстээхтик үлэлээһин-
ниттэн бэлэмнэниин хаа-
лыстыбата быһаччы ту-
тулуктаах. Зантэһаларга
пропагандистар, история
уонна обществоведение
учууталлара, комсомоль-
скэй педотряд чилиэннэ-
рэ, үлэ ветераннара, кыр-
дыас коммунистар
уа д.а. датортоттаах,
опыттаах дьон кытты-
лара улахан суолталаах.

Хомойуох иһин,
ЫВСЛКС райкомун бю-
ротугар ситэ бэлэмэ суох
комсомолка кириэрччи-

лэр кэлээчилэр. Устаал
көрдөбуллэрин ис дьы-
нни ырыгалаан билбөт,
үрдүнэн эрэ үөрөнпит
сорох ысчаттар түбэ-
һээчилэр. ЫВСЛКС тэ-
рэһини структураларын
билбөт буолар эмиз са-
таммыт. Сорохтор поли-
тическай, аһан иһэр
олох боппуруостарыгар
ырырбатыаччылар.

ЫВСЛКС чыһыннэ-
кириэрччилэртэн кэккэ
докумуннар ирдээллэр.
Олору толорууга итэстэ-
р эмиз аһыйага суох-
тар. Сорох рекоменда-
циялар, характеристика-
лар олус дьадагы ис
хоһоонноох буолдаачы-
лар. Ардыгар кылаас
салайааччылары үөрэ-
нээчиллэригэр биир ха-
лыиыи характеристикала-
ры суруйаллар. Итэстэс
докумуннаах бюрофа,
кэлиги билгин да баар.

Соторутаадыта ЫВСЛКС
райкомун бюрога үөрэ-
нээчиллэри комсомолка
үүннэри туһууан боп-
пуруоһу дүүллэстэ
итизинэ туһааннаах уу-
раады ыһыиыа. Оһио бу
улахан суолталаах дьы-
лаа оскуолаһараады
комсомольскэй комитет-
тар, кылаас салайааччы-
лара, итэһү үлэни тэри-
нээчиллэр ураты болгом-
толоохтук, үрдүк көрдө-
бүллээхтик сибээһинна-
һан баар итэстэри туо-
ратарга эбээһинэтиини-
лэр.

И. СЛЕПЦОВ,
ЫВСЛКС райкомун
комсомольскэй
көристэлэргэ отделын
сөбиздессайэ.

бааллар. Оттон аллараа
өттүтэр «Карл Маркс»
дизин суруктаах. Ман-
нылаах кэтэх өттүтөр
ССРС Государственной
Гербэтэ уонна «ССРС»,
«Один рубль» уонна
1983» дизин суруктар ту-
руоруллубуттар.

(ОСТА).

бурдук куулларын ханна
да харайбакка таах баа-
һыналарга бырадыи баар.
Баллары бопсуохха.

Киин этитигэр холбо-
һон туран, А.Е.Мака-
ров сүөһү тириитин ту-
һага таһаарыыга контро-
лердар үлэни былаан-
наахтык тэрийэллэро наа-
далын бэлэтээтэ.

Группа үлэтэ ортоһон
сыаналанна.

Сэттэ киинтэн группа
сага састааба быбар-
дана. Председателинан
И.И.Сергеев таһылын-
на.

К. МАКСИМОВА.

ытыллынылар.

Группа председателэ
И.Д.Каженкин отчуот-
туур дахылаатын дүү-
ллэһингэ тыл эппит дьон,
этиин бэлэтээн туран,
хаһаайкытбаннаага суох
быһыиыи, ыһыиыи-те-
дууну утары өхсүһууга
народнай контролердар
селсовет иһинээһи на-
роднай хонтуруол груп-
патын уонна «Комсо-
мольскэй прожекторы»
кыһары күүстэрин хол-
боон үлэкиллэро наа-
далын ыйдылар.

Группа сага састааба
быбардана. Киин пред-
седателинан Н.Р.Сивцев
таһылыиына.

С. НИКОЛАЕВ.

ЫАЛДЫТТАРЫЫТ ХАРАХТАРЫНАН

Республика оройуоннараады (куораттардаады)
методическай кабинеттарыи сөбиздессайдарыи се-
минар-практикумнаныи кыттыылаахтара биһиги
корреспондентыиыи кытта бэһиэдэһиинилэригэр
оройуоннаады методическай кабинет уонна оскуо-
лалар педколлективтарыи үлэлэрин туһууан ман-
ныгы кэпсээтиилэр:

Л. Н. САВВИНОВА
(Сунтаар):

— Биһиги оройуонму-
тутар 23, ол иһигэр 10
орто, оскуола баар. Орто
оскуодалар бары каби-
нетнай системада киллэ-
риллибиттэро. Тойбохой
интернат-оскуолате рес-
публикада иһикс миэстэ-
лээх. Биринстээх миэстэ-
лэргэ тиксипит биридди
кабинеттар аһыйага суох-
тар. Киинлэр оройуон-
мут үлэ бу салаатыгар
республикада, бастыһы-
гар төһүү буолбуттара.

Эһиги оройуонтутутар
ытыллыбыт семинарга
албэх наадалаады көр-
дүм. Дирин орто оскуо-
латыгар тэриллибит про-
пагандистическай үөрөхтө-
һи уонна Сылан орто
оскуолатыгар Е.Д.Ма-
каров сөбиздессайдаах
география кабинеттарыи
ордук биһирээтим. Бэйэм
оройуоннар тийэн ки-
инлэр үлэлэрин опытын
пропагандалаан.

Дидактическай маты-
рылааһы онорууга, диф-
ференцированнай үөрэти-
гэ үгүс үлэ ытыллар
эбит. Уруоктарга, кылаас
таһынаады дьаһалларга
сылдьан үөрэнээччилэр
төрөбүт оройуоннарын,
совхозтарыи оһолун дьы-
һаһан үөрэтэллэрин, ин-
тэриэһиргиллэрин бэ-
лиэтин көрдүм. Маннааха
сөбүтөх бэйэтэ аһыс ку-
руһуогу салайар старшай
учуутал Е.Д.Макаров,
Комсомольскэй албан аат
музейи тэрийээччи пе-

ХААЧЧЫЫНЫ ТУПСАРЫАХПЫТ

Сыланнаады киноустановка коллективын социалистическай ЭБЭНЭЭТЭЛИСТЭБЭТЭ

Биһиги, Сыланнаады киноустановка киноме-
хиктара, ааспыт иһик сылга производствоннай
ныктары, ааспыт иһик сылга производствоннай
былааннарбытын аһара толорбут тэтиминити да
билетка сүрүн сылыгар иһигэр туһугар маһаан
социалистическай эбээһиэстэлиэһи ыһыиыи-
— В.И.Ленин төрөөбүтэ 113 сыла туолуутун
көрсө 4 ыйдаады, Советскэй киинэ күнүн көрсө
ыйдаады, оттон аһыиыиыи 20 күнүгэр диири сыл-
лаады былааннарбытын толоруохпут, ол иһигэр
уһу киллэрии сорудааһын 200 солк. аһармаһыт.
— оһолорго пионерскэй кинотеатры уонна «Ду-
руобуһа» кулуубу, көрөөччүлэр уонна киномехани-
куннуктарыи үлэлэтиэхпит.

— ый аһыиыиыи таһаайыктыбатыи тематыгар
кинофильмнэри уонна уһатыллыбыт советскэй
көрдөрүүнү былааннаахтык тэрийиэхпит.

— киноаппаратураны үрдүк техничэскэй таһа-
иа тутуохпут, техничэскэй биричиннэһи үлэ кү-
түтүтүн таһаарыахпыт суоһа, баһартан сэр-
гээх буолуу быраабылаларын, санитарнай көр-
үллэри халбанга суох тутуһуохпут.

— үлэ дьиссиплиниэтин кэһи ханнык дара-
көрүтүи таһаарыахпыт суоһа, кинолента алды-
тыһыи, таах сытан хаалыытын суох оноруохпут.

— кэһиэһиэһи общественнай оһолор активнай-
дык кыттыахпыт, бэйэбит билибитин хаһаан-
пыт, периодическай бэһээһкэ сурутуубутун эли-
тиэхпит.

— коммунистическай үлэ коллективын аһыи-
ылар иһин өхсүһуохпут.

Итииник эбээһиэстэлиэһи ыһыиыи туран, оро-
йуон бары киноустановкаларыи үлэһиттэрин со-
циалистическай куоталаһыыга кирисэн үлэһити-
ыһырабыт.

М. МЕСТНИКОВА, старшай киномеханик.
А. СИВЦЕВА, киномеханик.

ӨЙДӨБҮННЬУК МАННЫАТ

Карл Маркс төрөөбүтэ
169 сылы уонна киин өл-
бүтэ 100 сыла туолуула-
рынан сибээстэи 1983
сыл кулун тутар 29 кү-
нүгэр эрийиэргэ 1 солкуо-
лалыи достоиностволаах өй-
дөбүннүк манныаһа та-
һаарылыиына. Манныаһа

31 мм диаметрдаах төгү-
рүк быһыылаах, үрүн
пүүһүнээх аһаан-эиһкел
холбоһугуттан оһоһулу-
на. Манныаһа сирэй өт-
түгэр Карл Маркс ре-
льефнай ойуута уонна ха-
гас өттүтэр «1818» итиэн-
нэ «1883» дизин даталар

31 мм диаметрдаах төгү-
рүк быһыылаах, үрүн
пүүһүнээх аһаан-эиһкел
холбоһугуттан оһоһулу-
на. Манныаһа сирэй өт-
түгэр Карл Маркс ре-
льефнай ойуута уонна ха-
гас өттүтэр «1818» итиэн-
нэ «1883» дизин даталар

Кабинеттарга бэйэ
илиинэн оһоһуута алба-
һын сөхтүм. Дидактиче-
скэй матырылааллары
мунһууга, картотеканы
системалааһыиыта үчү-
гэйдик үлэһиэр эбиттар.
Хас биридди учуутал
педколлектив бу үлэ-
һиһиниһаахтык сы-
һыаннаһалларын, бары
биир түмсүүлээхтэрин
билиэтин көрдүм. Учуу-
таллары ытта кэпсэтин
биллэххэ, киинлэр ман-
нык үчүгэй түмүгү үс-
түү-түөртүү сыл үлэлээн
ситкиттэр. Оһон буол-
лаһына, эһиги оройуон-
нутутар бу үлэни өссө
үрдүк таһымна көтө-
гө кыахтар бааллар.

Комментатор колонкалар

КУТТАЛЛААХ БЫЛААННАР

Американский административный билингвист Женева-Сабиланнин эһини кэстэтигэр үлэтиэхтээх космос куйаарыгар сөбүлөннөн үлүһүйүүнү туоратар туһунан сөбүлөннөн түһэрсэр туһунан кэстэтиилэри бэлэтиир аналлаах рабочай болоһу тэрийини мэйидаһар. ХНТ-гэр итинник болоһу тэрийэргэ Генеральной Ассамблея сессиятынан ааспыт сыллаахха ыдыллыбыт аналлаах резолюциянан сүбэлэминта.

АХШ итинник позицията тутунан быһаарылларый? Онуоха «чуолкайдааһыны» президент Рейган бэйэтэ өгөрдө. СССР-ын баһыаннай өттүнэн баһыларга дьулуһан туран, АХШ администрацията космос куйаары митаризациялааһын программатыгар улахан мистэтии бизэр. АХШ президентин аналлаах директиватыгар сөп түбөһүлэһэн космос куйаарыгар ракетнай уонна лазернай сэрин сэлтэрин айылы уонна таратан туруоруу бырайыактара улам түргөн тэтиминэн олоххо киллэриллэллэр.

Бизэр уон сылга үспүйүүн-мүүр аргыстары, лазернай уонна атын аныгылыы сэрин сэлтэрин космос куйаарыгар таһаарар аналлаах «Колумбия» челночной космической дьараабыллар 113 көтүүтэра былаанналар.

Вашингтон космический милитаризациялааһыны ыыраахха тийэр суоттаһылытары кытары сибээстиир. Рейганнаан айыллыбыт АХШ саҥа обороналар концепциятынан сибээстээн ракетаны утары оборона (РУО) уонна космический утары оборона (КУО) системаларын айылы былаанналар. Стратегичес-

кай кимэн киирэр сэрин сэлтэрин улаатыннарары уонна РУО итинна КУО системаларын таратан туруоруу былааннарын бөлдөхтөрүн сөбүлүннэһэн толоруу 80-с сылларга бастакы охсуу кыада дин автотаначчыны сэлтэрингэ-хоторуута туһуланар. Олоххо киллэриллэр буоллабына, итинник концепция түмүгүнэн, СССР КИ Генеральной секретара Ю. В. Андропов «Пралда» корреспондентин Ыйытыларыгар эппиэттиригэр бэлэтээбитин курдук, стратегическай сэрин сөбүлөннөн көрүгүнэринэн үүнэ-тэһиннэ суох үлүһүйүүгэ ааны аһан бизириннэн буолуох ээ.

Космический милитаризациялааһын нэдьэннээһини нан дойдуга бүтүннүүтүгэр, ол иһигэр АХШ-гар, септөөдүнэн көрөр политическай деятеллэр, ученидар уонна боростуой дьон өйдүүлэр. Урун дьинэ ыһыһыт петицияларыгар 17 ытыктаһар экспертэр бөлөхтөрө бэлэтиир: «Космоска ханнык бадарар сэрин сөбүн былаанналар боробалааһынар уонна таратан туруоруулар сиргэ ядернай сэрин суоһааһынын эмискэ күүһүрдүөхтэра дин биһиги саньыбыт».

Советский Союз космоска мэдэи ханнык да сэрин сөбү суох буолуохтаах дин ааһар. Онон олоһуран Советский Союз туһаанлаах дуоһаары түһэрсэргэ этии киллэрибит. Ол ураты суолталаах көүлээһин планета бүтүннүүтүн үрдүнэн кизг өйбүлү көрсөр советский эйэлээх политика салгыһынан буолар.

М. ЯКОВЛЕВ,
ССТА ырытааччыта.

Культурнай олох сонуннара

Ааспыт баскыһыанна-ба оройуон киининэри спортзалга ити иһиннэ нэһиликтэринэн ытыллыбыт «Ийэ, адам уонна иһи — спорттивнай дьинэ-кэргэн» куоталаһы кыйаһылаахтарын күрэхтэһиннэрэ буолла. Оһис 8 дьинэ-кэргэн кытына.

Төгүс көрүнгө көхтөөх күрэс быдыһаһы түмүгэр бастакы мистэ-ба Кытаанахтан Надежда Романовна, Гаврил Васильевич уонна Ганя Захаровтар таһытылар. Кинилэртэн икки очко-ван хаалбыт Зинаида Иннокентьевна, Вячеслав Егорович уонна Дима Поповтар (Одзулуун) иккис буоллулар. Елена Семеновна уонна Роман Михайлович Инигиннэр

Кыыстара Сахалыын (Чурапчы) үһүс мистэ-лэниилэр.

СНИМОККА: күрэхтэһиһи кэмнэгэр П. Окосешников фотота.

ҮЛЭ ДЬОНУН КӨБӨ

Промкомбинат коллективин «Ветераннар дууһаларынан ырыдыбаттар» деһиэтээх рематическай бичэргэ кулум тутар 25 күнүгэр Культура оройуоннааһы дьинэтигэр буолла.

Коллектив плитетка-тааһы былааннарын толорууга тугу өгөрдөрүн, социалистическай куоталаһы хаамыһын туһунан директор А. П. Листиков билиһиннэрдэ.

Ол кэһиннэтин сценада комбинат кизин туттар дьонноро пенсионер Е. К. Дьячковскай, столар, СССР чилиһэ В. В. Дмитриев, иһтэһиннэр А. И. Трофимова, Герой И. В. С. Васильева уо. д. а. тахсаллар. Кинилэри чистээһин иһтин быһыһы-майгыта барда.

Үлэ дьонно сыһыаннаһы даһаны көхтөөхтүк тэрийэллэрин көрдөрдүлэр. Гурий Моастырев, Семен Кузьмин, Александр Дьяконов толорбут ырыалара бидириннэ. Оһуохайга конкурс, балалайканын доһуһуоллатан баллаһы үһкүүлэр, көрдөөх эстафета элбэх киник умсугутта.

Бизэргэ кэлбиттэр үлэ коллективин уус тарбаһаахтарын быһстапкатын кытта билсисти-лэр. А. А. Моастырева куобах тэрийиттэн тик-пит сөһө, А. Т. Андреева кыра көбүөргэ, Л. А. Потапова лоскуй таһастар-тан салфеткалар, о. д. а. кэрэхсэниэхтэри кэрэх-сэһиннэр.

Итиллэри тэһэ комбинат өһгөрү бордодууксуһатын, үлэһиттэр устубут хаар-тыскаларын быһстапкала-ра тэрийиннэ.

Жюри промкомбинат үлэһиттэра бизэри үчү-гэйдик тэрийбиттэрин, теманы септөөхтүк арыһыттары бэлэстээ-тэ. Кинилэргэ кэлэр өт-түгэр муһуһууһу уонна уотунан кизгэһинилэри өссө иһтэһин туһанарга сүбэлэһтэ.

Е. ИГНАТЬЕВА
жюри чилиһэ.

Биричиннэти биһир суол кутаһан.

Ис суоллар кутаһанна-га үлэ-хамнаһа, олох-ло-һааһаа төһөлөөх ох-суулааһын ааһан-суот-теһи көрөр буоллар, бу-ла, оһоһулуохтаах өрөс-куоттарын хас да бүк сабырыһаа буолуо. Айан дьонно суолга хаайтарал-ларыттан үтүмэн үгүс үлэ күнэ сүтэр. Арыы сыһар кыһаһан тизрил-либөккэ сыл аһсын төһө-дөөх үгүс-ас буорту буо-ларый? Суол-иһс мөлтө-һүттэн төһөлөөх техника бөддөһүн иһиннэ туһа-тан таһсарый? Эһиэ иһти-тан үрдэһанна суох үлэ аһахтанар, уматыһ-оһу-нуох аһары ороскуотта-нар. Барытын ааһан сип-пэһин.

Оһон ис суоллары өһо-рууга өйү-санааны, үбү-харчыны, күүһү-күдэһи түмэргэ уолдыһа.

И. СКРЯБИН,
сэрин уонна
үлэ ветерана.

Килэһки.

Үөрэниэхтэрин баҕалаахтарга

Быйыл биһиги оройуонмутугар СССР ИДМ Ленинградтааһы үлэти-политическай уонна СССР ИДМ Харькоһтааһы баһыаннай тыһыл училлэ-ларыгар үөрэххэ кии-рэгэ биһирди мистэ-кэллэ. Училищега 17-21 сөһстээх граждаскай-лыһи эбэтэр 21-гэр дьини сөһстээх Советский А-һий кэһиэтигэр сулуу-һалаабыт эдэр дь-ыһыллаллар.

Училищелар дейтэһи-һанилаах урдүкү поли-тическай эбэтэр инж-нэр-механик, инженер-экономист үөрэхтөөх ин-тсидантскай сулуһуһи офицердарын бэлэһини-лэр.

Үөрэххэ киирээччилэр куучча тыһыгар уонна литературатыгар суруту-ган, математикада, СССР историяһыгар, география-га тыһынан экзамена-ры туттараллар. Харь-коһтааһы училищеда кии-рээччилэр математика оһмулар химияда экз-амеһы туттараллар. Ки-рини экзаменнар от бийи 15 күнүттэн саһалана-лар. Үөрэһи бөддөһө-4 сыл.

Экзаменнары туттары-һыннэһи кандидаттар кэ-лэр-барар суолтэ тө-дөнөр, уопсай дьиннэ, аһылыһынан, училищеда кыйаһылыттар бөһкө аһылыһынан, форменнай таһаһынан, стипендия-нан хаһчыллаллар.

Баһалаахтар бу күн-нэргэ райсовет исполко-һун ис дьыалада отде-һын кытта сибээстэһинт.

А. КОЛЕСОВ,
участковай инспектор.

Редактор
А. Е. ЧИЧИГИНАРОВ.

Муус устар 3 күнүгэр, баскыһыаннааһа, күнүс 11 чаһстан Чурапчы кү-лүгэр «Саха сирин хайы-һара-83» конкурса уон-на кыйаһы атаарыһа аналлаах бырааһыннык тэрийлэр.

ОРОЙУОН ОЛОХТООХ-ТОРО! Бырааһыннык активнайдык кыттыт!

Тэрийэр комиссия.

Республиканский конкурса кыттан

Майаа хоровай кол-лективтары республи-катааһы үһүс көрүүгэ барыта аһыс хор кы-тыһна.

Көрүүгэ Мугудайтан 54 чилиһиннээх коллек-тив төрдүс мистэһэл-нэ уонна тэрийэр ком-итет Вочуотунай гра-мотатыһан бэлэһтэннэ. Хору салаһааччы, Ха-баровскайдааһы куль-тура институтун бы-һыла бүтөрөр Светлана Константинова уонна концертмейстер Роман Саввин грамоталары-нан наһараадаланы-лар.

Көрүүгэ олохтоох тор бастаатылар.

х х х

Народнай инстру-ментнара толоросчу-лар республикатааһы бастакы конкурстары-гар Чурапчытааһы уон-на Дириннээһи өһө му-һынаһынай оһуолала-рыттан түөрт үө-рө-кээччи кытыһна. Ки-нилэр бары — бая-нистар.

Рома Барашков (Чурапчы) түмүктүүр концерга кыттан гра-мотанан наһараадала-на. Саһа Таһыһев (Чурапчы), Проня Та-рабукин уонна Саһа Алексеев (иккисин ди-риннэр) маһтан суру-туһан бэлэһтэһинилэр.

И. КАНДИНСКАЯ.

ССКП райкомун аппарата, партбюрога уонна профкома Карл Маркс аатынан сов-хоз парткомун секретара В. Е. Поповка таһтыыр ийэтэ

ПОПОВА Варвара Дмитриевна уһун ыарахан ыарыһтан өлбүтүнэн бэйэлэ-рин кутурҕаннарын биллэрэллэр.

Райпотребобщество бырабыһыаннаһа, пар-тийнай тэрийлэтэ үлэ уонна сэрин ветерана Е. А. Поповка кэргэнэ, Карл Маркс аатынан совхоз дирекцията, партийнай комитетта уон-на профкома совхоз парткомун секретара В. Е. Поповка ийэтэ

ПОПОВА Варвара Дмитриевна ыарахан ыарыһтан өлбүтүнэн сибээстээн бэйэлэрин дииһи кутурҕаннарын тиздэллэр.

Таһтыыр кэргэһин, ийэбит, эбэбит, эдьиһи-бит

ПОПОВА Варвара Дмитриевна ыарахан ыарыһтан өлбүтүн, дииһини ку-рутуһан туһан, аймаһтарбытыгар, билэр дьоннорбутугар иһитиннэрэбит.

Кэргэнэ, өһолоро, сөһүнэрэ, балтыһара.

ИС СУОЛЛАРЫБЫТ ТУСТАРЫНАН

БАСТАНЫ СУРУК

«Чурапчы» совхозка суол оһоһуутугар анал-лаах 2 бульдозер, 2 скре-пер, 3 грейдер баарыттан ааспыт сыллаахха аһар-дара букатын туһаныл-лыбатахтара.

Быйыл, ити техника-ны толору туһанан, бас-тайааннай састааптаах механизированнай звено-ну тэрийбэн үлэтиэххэ наада. Үлэ элбэх. Чуо-лаан, 40 кубометр гравий тизэллэхтээх. 2 гектар кэрингэ тыа солонуох-таах, 40 устуука тимир-бетон эргирдэр бэлэһи-ниллиэхтээхтэр, ууну аһарар турбалар, адарай муосталар оһоһулуох-таахтар, 40 тыһ. кубометр буор үлэтэ толорул-луохтаах.

Чурапчы уонна Сылан икки ардыларыгар 12 км усталаах сиргэ үгүс үлэ ытыһыһынаһа, сылы

быһа эрэйэ суох сылдаар суол аһыһыан сөп этэ. Маныаа обществениһс-субьотунуһууһууһу тэри-йэр ордук наадалаах. Ыам ыйын 12—15 күннэ-риттэн сааскы уулары хөрдөрөн сир ситэ ирэ иһтиннэ, техниканы уйар кэмнэһи дииһи хаһааба-лары хастарыахха. Са-һыһы быһа уу сүүрэ сы-тар наһыһах сирдэри, буора иһтээһини кэрэй-бэһкэ, бадаранынан том-тоочу астарыахха. Үр-дүктүк сытар буор түр-гэһини куурумтуо, оһон үлэ чэһиһ этэ.

Чурапчы — Арыһаах суолун аһардас совхоз гизини эрэ курдук көрөр кэрэгэй. Кэһэһэс икки оройуон хоту уһаастак-тара Сыланнаан, Чаагы-һыһынан Востээххэ таһа-һас таһар быһа суолла-һыахтара. Кыһыһыгы си-һиһиһиһиһи олохтоһон Чурапчы — Сылан, Ула-

хам Күөл, Килэһки, Арыһаах — Дөбдиргэ (18 км), Туора Күөл (15 км), Ытык Күөл (38 км), Победа, Чөркөөх, Кыһы, Волтоһо, Харьбала, бүтэ-һитэ Чурапчы маршру-туһан суолу аһыахха сөп. Очкөһө икки оройуон нэһилиһиннээһин 70 бырыһыана пассажир-скай транспорт өһөтүнэн туһанар кыахтаныһа.

Республика аһын оройуоннарыгар «автофили-аллар үлэһинилэр. Биһи-ги оройуоннарыбыт да са-һалталара оһу туруор-саллара наада этэ.

Д. ЛАЗАРЕВ,
ИНКИС СУРУК

Ааспыт сылларга «Чу-рапчы» совхоз Арыһа-лаахтааһы отделениһе-тигар дииһи автобус сыл-дьан дьон-сэргэ барка абыраммыта. Быйыл аһыһах хонукка сыл-дьаат, тохтоһон хаалла.